

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LXXIV. I. De cœco nato, disserit de principio & fine Miraculi in eo homine à Christo patrati; ostenditque ex iis multa esse mirabilia in illuminatione & excœcatione spirituali.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

FERIA QVARTA

DOMINICÆ QVARTÆ IN QVADRAGESIMA:

CONCIO PRIMA,

DE PRINCIPIO ET FINE MIRACVLI, QVOD IN
CÆCO NATO CHRISTUS FECIT: QUO IN FINE
ostenduntur plura admiranda illuminatione &
excæcatione spiritali.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à Nativitate. Ioan. 9.

IN his verbis occasionem habes miraculi valde admirabilis, illuminationis hominis cæci à nativitate: nempe quòd *Iesus vidit hominem cæcum*: 1. Enim quomodo fieri potuit ut miseriam viderit, & non fuerit commotus: vidit ergo & misertus est: neque enim videt ut nos videre solemus. 2. Quia vidit hominem non videntem, cum sua bona non tam sibi haberet quàm suis, solus videre noluit, & propterea illum illuminavit. 3. Cum sit oriens ex alto, ubi tenebras offendit, non potuit non illuminare. Significanter autem dicitur *præteriens*, sic enim sol terras illuminat: & de Christo dicitur quod *pertransierit benefaciendo & sanando omnes*. Ac de hac illuminatione nobis est sermo: sed ut ait Pythagoras in symbolis, de lumine nihil
Tom. III.

sine lumine dici potest, omne autem lumen à cælo, & dicitur Virgini, Tu porta lucis fulgida. AVE MARIA.

NIL rectè cognosci potest, nisi ejus scitur & principium & finis. Principium illius est mensura, nulla enim res superare causam aut originem suam potest: finis est comprehensio, nam terminus est uniuscujusque rei. Ita nemo planè cognoscere potest miraculum quod nobis proponitur in cæci nati curatione, nisi ejus originem & finem sciat. Vtrumque nobis notatur in S. Ioannis Evangelio; origo quidem in hisce verbis, *Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à nativitate*: & in istis, *Quandiu sum in mundo: finis autem in Evangelij clausulâ, in judicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident*

A

dent

2
dent cæci fiunt: quo totum miraculum ten-
dit.

Quoad principium attinet. Nota Deum, licet ex suâ naturâ sit simplicissimus, & maxime unus, atque ut loquitur S. Bernardus, unissimus; quia tamen infinitus est, omnem omnino perfectionem continere, & propter infinitatem, æqualem esse multiplicitatibus hinc fit ut uno nomine appellari non possit, sed omnibus nominibus, ut scias eum omnes perfectiones continere. Ceterum licet idem semper sit qui operatur, non tamen semper secundum omnem rationem operatur, alioqui effectus qui ab eo prodiret, omnem rationem entis contineret; itaque cum punit, id facit iustitia; eum alicui bene facit, id præstat misericordia; quæ sunt principia, non realiter sed formaliter distincta: in Deo enim iustitia idem est realiter cum misericordia, sed non formaliter: quemadmodum cum Pater Filium generat, & cum S. Spiritum producit, illum intellectu, hunc voluntate; licet in Deo intellectus & voluntas sint unæ realiter, sunt tamen duo formaliter distincta principia: quod ita verum est, ut falsa sit hæc propositio, Spiritum Sanctum procedere per viam intellectus: si enim ita procederet, iam esset Verbum, & Filius esset amor personalis, quod verè dici non potest. Eodem modo cum varia miracula Christus perpetravit, nullum est quod sub omni ratione patrat: sed singula suas habent peculiare origines: & ided cum tribus potissimum nominibus, ut Dei Filius appelletur in Evangelio S. Ioannis, ut mox dicam tribus illis tria quoque præcipua respondent miracula: Appellatur Verbum, Vita, & Lux: In principio erat Verbum, est enim Filius Sapiencia Patris, & Verbum: pergit Evangelista, in ipso vita erat, & vita erat lux hominum: quæ omnia nomina ei conveniunt ratione processionis, nempe per viam intellectus: Nam Verbum significat termi-

num cognitionis, qua ratione procedit à Patre: Vnde S. Augustinus: Quo Verbum, est Filius, & quo Filius, est Verbum; secundum illud Eccl. 1. *sons sapientia Verbum Dei in excelsis.* Vita autem peculiari ratione dicitur de Filio, quoniam vita constat operationibus immanentibus, quarum prima, & ex suo genere præstantissima est, intelligere, naturalissima verò generare: Itaque S. Ioannes in suo Epist. 1. *Annuntiamus vobis vitam æternam quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis.* Denique dicitur lux ob puritatem generationis & incorruptionem: Ad hæc eius generatio in luce est, secundum illud: *Tecum principium in die virtutis tua in splendoribus sanctorum, ex utero ante luciferum genui te:* Itaque in creaturis rationalibus lumen, & cognitionem operatur: juxta illud: *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum:* & factus homo hoc habuit Christus, ut perpetuo illuminaret Isaiâ 9. *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam, habitantibus in regione umbra mortis lux orta est eis:* itaque officium habuit, & appellationem Magistri, idque semper in Ecclesiâ facit. Hæc ei gò tria sunt eius nomina, quibus ut pergo dicere tria potissima respondent miracula. Nam quatenus dicitur Verbum, *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui:* Marc. 7. Quatenus vita dicitur, & morbos sanavit, & mortuos suscitavit, juxta illud Ioan. 5. *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso:* Et postea. *Veni hora in qua omnes qui in monumentis sunt, auferent vocem Filii Dei.* Quoniam verò etiam lux, ided multos cæcos illuminavit, secundum illud Lucæ 7. *Cæci vident:* & cap. 18. *Quid tibi vis faciam? at ille dixit, Domine ut videam, & Iesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit: quod eum sapius tactum fuisset, nullum tamen in eo genere fuit illustrius miraculum, quam quod narratur in hodierno Evangelio, 1. quia ille*

ille homo cæcus natus erat, & is etiam notifi-
si mus. 2. Quia ex odio Iudæorum in Chri-
stum factum est ut miraculum ita sit discuf-
sum, ut de eo nullus relictus sit locus dubi-
tandi. Hujus itaque miraculi origo fuit Chri-
stus Dominus sub ratione Lucis, secundum
illud quod dicit in nostro Evangelio. *Quan-
diu sum in mundo, lux sum mundi*: Cyrillus in
Catena, Quod me decet id operor, & cum
venerim ut lucis expertia illuminarem, oportet
quoque me oculos corporeos luminis par-
ticipes efficere, Et hæc de origine miraculi
sufficiant.

Nunc agendum de hujus miraculi fine, qui
in his verbis continetur: *In Iudicium ego in hunc
mundi veni, ut qui non vident, videant; & qui
vident, cæci fiant*: in quibus verbis hæc mihi
prorsus admiranda videntur.

I. Quod idem sit qui illuminet & excæcet,
cum inter se videantur esse contraria, & hæc
operatio dicitur Iudicium, secundum illud:
In Iudicium ego in hunc mundum veni, &c. circa
quod.

Nota 1. Nihil mirum videri debere quod
Deus sit causa illuminationis, hoc enim ha-
bet ex sua natura, & ex proprietate personali,
ita ut etiam in tenebris luceat, secundum il-
lud, *Vita erat lux hominum, & lux in tenebris lu-
cet*: Item, *erat lux vera quæ illuminat omnem ho-
minem venientem in hunc mundum*, unde ait Na-
zianz, quod Sol est oculis, hoc Deus est men-
tibus, Sol autem non tantum est primum vi-
sibile, sed oculos etiam facit videre: & idem
Deus præstat mentibus.

Nota 2. Hinc esse admirabile quod tam-
en Deus sit causa excæcationis, quod nihilo-
minus nullo modo negari debet, cum tam-
multa in Scripturis loca id dicant: Ioan. 12.
*Propterea, non poterant credere, quia iterum dixit
Isaias: Excæcavit oculos eorum, & induravit cor
eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
corde, & convertantur, & sanem eos*: & eundem

locum referens Paulus, ait Deum dedisse illis
*Spiritus compunctionis, oculos ut non videant, &
aures, ut non audiant, usque in hodiernum diem*:
Item Isaiæ 6. *Excæca cor populi hujus, & aures e-
jus aggravata*: Rationem affert S. Thomas ex
discrimine illuminandi in Deo & in Sole:
nam Sol illuminat ex necessitate; Christus au-
tem ex voluntate: & Sol quidem non illumi-
nat, cum adest impedimentum, quia non po-
test illuminare, ut qui tum agere prohibetur:
sed propriè loquendo non est Sol in causâ
cur tale corpus non illustretur: Deus autem
cum agat voluntariè, atque liberè; quando
est obex, dicitur esse causa excæcationis quia
liberè agit, posset enim si veller obicem vin-
cere, non tamen facit, quia non vult ipse, nec
ille meretur qui ponit obicem, præterquam
quod posset positivè excæcare si veller: unde
Iobus cap. 12. *Si destruxerit, nemo est qui adifi-
bet: Si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.*

Nota 3. Excæcationem esse duplicem,
unam quæ verè est, peccatum, estque, ait S.
Bonaventura, actualis rebellio adversus lu-
cem, estque eorum de quibus Iobus cap. 24.
Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et cap. 21. *Qui dixe-
runt Deo recede à nobis, & scientiam viarum tua-
rum nolumus*: alteram quæ est pœna peccati,
& illa est aut illuminationis incapaci-
tas, aut luminis privatio: primam quæ est peccatum
non potest Deus efficere, alioqui au-
hor esset peccati; alteram potest efficere, nam quid-
quid præcedit peccatum, aut sequitur, & non
est peccatum illud omne Deus potest præfer-
tim in pœnam.

Nota 4. Causam propter quam Deus est
causa effectuum contrariorum, hoc est illu-
minationis, & excæcationis, provenire ex ad-
mirabili, & eminenti efficacitate ipsius, uti
optimè explicat S. Chrylost. Homil. 5. In 2.
Corinth. Hinc enim accidit, ut infirmis ocu-
lis Sol tenebras offundat, & sanos recreet:
eodem modo siues unguento suffocari dicun-
tur.

tur, quo homines recreantur; atque eiusmodi bonorum natura est ut non ea tantum sanent quæ familiaria sunt, sed etiam contraria perdant; hincque vel maximè eorum vis declaratur; siquidem & ignis, non solum cum illuminat, cum aurum purgat, sed etiam cum spinam absomit, vim suam maximè indicat, atque hac ratione ignem se esse demonstrat. Sic igitur Christus, cum illuminat, & cum excæcat, id efficit, quatenus lux, & lumen, nimitum propter eminentem excellentiam. Et ratio horum omnium est, quia quæ sunt efficacissima, impediri non possunt quin aliquem habeat effectum: itaque si non habent alium qui sequitur per accidens: Idcirco lumen diuinum aut illuminat aut excæcat; gratia Dei aut emollit, aut indurat: Illud tamen semper est mirabile in nostro casu, quod idem sit qui illuminet, & idem qui excæcet: Vt eadem columna filios Israël prodegebat de die, ut nubes; de nocte verò ut ignis illuminabat: itaque & nocte, & die aliquid agebat, nam ut ignis illuminabat; ut nubes, solis radios retardabat: Eodem modo ignis Babylonicus pueros in eum coniectos refrigerabat, & idem Chaldaeos comburebat: Idem mare rubrum, siccum & tutum vestigium dabat Israëlitis; Egyptiis autem naufragium: Eodem sensu dictum de Christo, *Hic positus est in ruinam & resurrectionem multorum in Israël*: Et idem miraculum in oculis cæci peractum, in ipso quidem fidei lumen accendit in Iudæis autem causa fuit excæcationis, & infidelitatis: Quod satis patet universim in verbo Dei, in Sacramentis, in rerum eventibus, ut prosperitate, & aduersitate, & in rebus ferè omnibus, quod eò usque verum est, ut bonis etiam peccata cooperentur in bonum; reprobis autem gratia, merita, & virtutes ac Dei dona ad perditionem: Vti enim *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; ita odio habentibus Deum omnia cedunt in malum.

2. Quod est mirabile illud, est iudicium quod alios illuminet, & alios excæcet: Quod quidem percutiat plaga cæcitatibus causam dedimus, sed cur hos vel illos, illud quaerimus; hoc est enim iudicium, seu separatio quorundam. Hoc est quod quaesivit Augustinus *tr. de 53. in Ioan. & Serm. 88. de Temp.* ubi sic respondet: Aut illorum iniquitati, qui obdurari merentur adscribendum est, aut ad inscrutabilia Dei iudicia referendum est, quæ plerumque sunt occulta, nunquam tamen iniusta: Nobis ergo sufficiat piè, & humiliter credere illud quod Apostolus dixit: *Numquid iniquitas est apud Deum? absit.* Et in Tract. in Ioan. sic respondet: Non nobis iudicium de iudicio tanti Iudicis usurpemus, sed contemiscentes exclamemus cum Apostolo, *ô altitudo divitiarum sapientiæ, & scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius*: Certè Christus in ipsis verbis responsum dedit, cum dixit illam separationem esse iudicium: *In iudicium ego in hoc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant*: ut scias in eo non esse iniquitatem, quod iudicium efficit. Quare rectè Augustinus, quando adiuuat, misericorditer facit; quando non adiuuat, iuste facit: quia omnia non temeritate, sed iudicio facit. Cæterum semper id fuit. In eodem carcere erant Pistor, & Pincerna Pharaonis, unus liber dimittitur, alter suspendio necatur. Duo Apostoli turpiter in Passione peccarunt, Petrus & Iudas, unus negando etiam eum iuramento, quia non nosset hominem, alter pro-dendo magistrum: Ex ambobus unus perit, alterum respicit: Duo in Cruce latrones: Vnus saluatur, alter damnatur. Hoc est quod in duobus Regibus Pharaone & Nabuchodonosore tantò opere S. Augustinus admiratur, quorum unus induratur, alter emollitur: causa cur unus induratur, facilè reddi potest: sed cur uni ignoscatur, non alteri, hoc verò occult-

deceulturn est. Sed tamen Christus eo modo agit: unum relinquit, & alterum assumit, unde dicitur Genesi ultimo, *Lapis Israel*, & in Evangelio: *Duo erunt in lecto: unus assumetur, & alter relinquetur*: ut scias, o peccator, tibi non habere alterius exemplum; pepercit Latroni, Magdalenam vocavit, Petrum aspexit; sed vide ne te alterum deserat: Tu fortasse respectu illius qui vocatus est, alter es, ipse autem in iudicium venit in hunc mundum; hoc est ad discernere, & separationem faciendam.

3. Quod est mirabile illud est, quo dicat se in hoc iudicium venisse, *ut qui non vident, & qui vident cæci fiant*: Id enim prodigij simile est; lux quippe non oritur cæcis, sed videntibus: veruntamen quod Christus dicit, verissimum est; ita enim res eecidit. Sic doctiores in lege ut Pharisei, & Scribæ excæcati sunt; simplex autem populus, & hic homo illiteratus illuminatus est, idque prodigioso evenit. Hoc ipsum dixit Iobus cap. 28. *Vnde ergo Sapientia venit? & quis est locus intelligenti? abscondita est ab oculis omnium viventium, volucres quoque cæli later: Quia nimirum nihil magis gratiæ opponitur, quam superbia; nihil gratiæ ita favet ut humilitas.* Ita Christus exultavit aliquando in spiritu, ex hoc laudans Patrem suum Matth. 11. *Confiteor tibi Pater, Domine cæli, & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis*; Ita Pater quoniam sic fuit placuit ante te: Et nos quoque id quotidiana experientia videmus inter Christianos: quàm enim illud verum est quod ait Apostolus Roman. 8. *Prudentia carnis mors est.* Age enim, amabo, o Christiane, suppositis principis Christianis, quæ sunt æternæ veritatis, quis agit prudentius, an hic simplex homo illiteratus quem despicias, qui humilitatem ubique confectatur, an ille homo clarus in sæculo? Hic cogitat quomodo beatè vivat paucos annos; Alter quomodo

per æternitatem: Vnus quomodo hominibus placeat; Alter quomodo Deo: Ille quomodo hostes suos vincat; Ille quomodo Dæmones: Hic quomodo corpus; Ille quomodo ratione animam & corpus salvet in æternum: Quis tibi prudentior videretur? Vnus sequitur sensum; Alter rationem: Vnus innititur humanæ prudentiæ Alter Divinæ: Vnus principiis fallibilibus; Alter infallibilibus. Hæc certè dum cogito, ac video cælum repleri pauperibus, simplicibus, ignobilibus, afflictis, abiectis, extra me fetor, ac dico, *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, &c. & revelasti ea parvulis*: nimirum nulla est Scripturæ pagina, quæ non dicat, aut exemplo, aut verbo: *Quid Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*: Item, *fecis potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui: Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*; Vide quo fructu humilitatem sequaris: Itaque rectè dixit Apostolus, 1. Cor. 1. *Videte enim vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret*: Porro ea agendi ratione sic usus est Christus.

1. Ut ait ibid. Apostolus, *ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus*: Cum enim aliquis ex se est cæcus, satis constat, si postea videat, non id ipsi esse tribuendum, sed alieno beneficio: prudentes vero sæculi, id sibi tribuerent: est autem Christus miro modo, ac supra quàm dici potest, æmulator gloriæ suæ, itaque non patitur ut quis eam sibi arroget secundum illud Isaïæ, 42. *Ego Dominus, hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo, nec nomen meum scilpribus.*

2. Quia summa indispositio ad cognitiones divinas est notitia humana: Ratio est quia

est afflueta sensibus; Divina autem est aliena à sensibus: Itaque ait Deus, 1. Cor. 1. *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentiū reprobabo. Vbi Sapiens ubi scriba ubi conquistor huius seculi? Nonne stultā fecit Deus sapientiā huius modi? Optima vero dispositio est status eorum qui ignorant, nam sunt faciles ad fidem. Hinc discant mundi sapientes aliā ratione procedendum in negotijs humanis, aliā vero in rebus suæ salutis: Et ut loquamur ipsa de re de qua agimus, quis egit prudentius, an cæsus ille, qui illuminatus est; an Scribæ & Pharisei in suo consilio? ille tantum habuit rationem miraculi; Isti cum post multas cavillationes viderent constare de miraculo, circa in utilem temporis circumstantiam hæserunt: hinc factum ut ille fuerit illuminatus, isti autem excæcati.*

IV. Quod in Evangelio nostro occurrit admirabile, illud est, quod cæcos illuminat, per vias omninò contrarias illuminationi, & videntes excæcat per vias omninò contrarias excæcationi: Etenim cæcum illuminavit luto adhibito, qua re potius excæcare debuisset: Iudæos autem excæcavit illustri miraculo, quo tamen omnes illuminari debuissent, fuit enim opus luminis.

Quod pertinet ad modum illuminationis per vias contrarias.

1. Quidem eos illuminandos suscepit in quibus in speciem minar videbatur esse dispositio ad illuminationem: itaque rudes potissimum, & gentiles intenebris positos illuminavit; doctores autē & sapientes reliquit.

2. Ea tantum adhibuit ad illuminationem, quæ videbantur maximè contraria illuminationi: 1. Cor. 1. *Nam quia in Dei sapientiā non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere tredentes: quæ autem sit ista prædicatio, subdit. Nos autem prædicamus Christū crucifixū, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiā.*

3. Lumen ipsam quod in illis prodixit, excæcatio potius quam illuminatio videtur. Modus enim illuminationis fuit per fidem, quæ excæcatio quædam est, & sensuum & rationis & prudentiæ & Scientiæ, sapientiæ, & experienciæ, de quò tamen dixit Apostolus, 1. Cor. 1. *Quod stultū est Dei, sapientius est hominibus.* Ita cæcum nostrum illum inavit, nam cæcus passus est sibi luto oculos inungi. Tum iussus illos lavare ad natatoriam Siloë, id utile credidit; ivit, lavit, vidit.

Porro sicut per vias contrarias illuminavit, ita etiam per vias contrarias excæcavit: Ut hoc intelligatur.

Adverte Deum homines excæcare & negatiuè, & positivè: Id in nostro cæco figuratum est, nam negativè est excæcatus, cum ei ab initio oculos injectum, erat enim vera ratio excæcandi. Negativa itaque excæcatio fit subtractione, & derelictione: Sicut enim in corporibus, si omne lumen tolleretur, excæcari dicerentur quia videre non possent; ita si ab hominibus auferatur diviniæ gratiæ illustratio, illi excæcati dicentur: idque multò magis; quia in corporibus lux non est internum principium visionis, sed tantum conditio; in spiritualibus verò gratia, & illustratio se tenent ex parte principi, si interni; igitur Sol & corpora lucida tenebras efficiunt negativè, non positivè influxu; ita Deus patit mentis tenebras, & cæcitatem negativè, non aliquid agendo, sed cessatione actionis, atque illustrationis. Itaque S. Augustinus Tract. 53. in Ioan, sic ait: Sic enim excæcat, sic obdurat Deus deserendo, & non adjuvando, quod occulto iudicio facere potest, in quo non potest. Et hoc idem Pater sapius docet in variis locis, & post eum S. Gregorius Positivam autē excæcationem probant plurima Scripturæ loca; ut ea quæ suprā attuli Io. 12. *Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcavit oculos eorum, &c.* Et ad Roman.

Matth. 11. Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, & aures, ut non audiant usque in hodiernum diem.

Porro cum Deus multis modis positivè excæcet id præcipuè tamen mirabiliter facit duobus modis qui pertinent ad propositum.

1. Fidei nostræ mysteria obvelando, quod fecit Christus Dominus tegendo Evangelicam doctrinam figuris, parabolis, & integumentis, unde factum est, ut passim mortales, & maxime Judæi non conceperint Evangelium: Quare rogatus apud Matth. 13. cur loqueretur in Parabolis, respondit. *Ideo in Parabolis loquor eis, quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt;* itaque addit in fine Parabolaturæ, *Qui habet aures audiendi audiat.* In quo vides excæcatos per contraria: Nam Parabola instituta est, ut etiam ignari concipiant: & per Parabolas excæcati etiam sunt Sapientes: Ita Judæi decepti sunt, dum hæserunt literæ, & prophetiis secundum literam acceptis, ex quo eventu clamat Apostolus 1. Corinth. 3. *Litera enim occidit, spiritus autem vivificat:* Vide exemplum in Nicodemo Joan. 3. quem cum Christus erudiret de generatione spiritali: *Nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei:* & hoc ille non intellexisset sed quæreret, *quomodo nasci potest homo cum sit senex?* idque Christus explicasset ex duplici nativitate, una secundum carnem, altera secundum spiritum: nec tamen sic ille posset intelligere, unde dixit Christo: *Quomodo possunt hæc fieri?* demum ita respondit Christus: *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerero vobis cælestia creditis? quomodo si dixerero vobis cælestia creditis?* Verum ita contigit, ut ignorantia inde processerit quod rem spiritalem nominibus rerum corporearum comprehenderit.

2. Deludendo sapientiam humanam non solum altitudine rerum quas docuit, sed contraria contrariis obvelando: verbi gratia

summam sapientiam, sub summa stultitia, quod stultum est Dei sapientius est hominibus: summam potentiam sub maxima infirmitate: *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus:* sub summa egestate maximas divitias; *tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* Item Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum: Sed nimirum uti jam diximus scriptum esse apud Isaiam, & Paulum 1. Corinth. 1. *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo, &c.* Quia scilicet contraria omnia accepit, ut regnum suum stabiliret, contra quam fecissent sapientes huius mundi: unde factum ut qui erant sapientes, cum omnia suo sensu metirentur, neque id capere possent, fidem reiecerint. Propterea dicit Apostolus Rom. 1. *Obscuratum esse in sapientia eorum: dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt.* E contrario simplices cum fidem ex autoritate dicentis conceptam lequerentur, facile passi sunt sibi persuaderi etiam difficillima, incredibilia, & admiranda: ut discas o homo pravum tuum, & falsum iudicium corrigere; ac credas verum honorem esse in ignominia, divitias in paupertate, voluptatem in dolore, libertatem in servitute: cuius rei fundamentum attulimus supra ex Apostolo 1. Corinth. 1. *Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes.*

V. Mirabile quod continetur in Evangelicæ est consecutio huius iudicii, nimirum excæcatio Judæorum, & cæci nati illuminatio, ut qui non vident, videant; & qui vident cæci fiant. Cæcitas Judæorum in eo fuit, quod Judæi nihil omiserint, quo tanto miraculo fidem derogarent: & cum non potuerint sola illud evertere malitia, & perversa voluntate; id iniuriis in cæcum sanatum coniectis, multisque maledictis, & eiusdem à Synagoga expulsionem, perficere conati sunt. Illuminatio cæci fuit, quod

ex omnibus occasione sumpserit videndi, ac seipsum, aliosque illuminandi; uti enim Iudæi & seipfos in hoc facto excæcarunt, & alios voluerunt à fide deducere; ita cæcus, & in se est illuminatus, & alios illuminare conatus est. Quid non conati Iudæi ut eum à fide averterent? Diceres nubem infidelitatis adversus unam fidei guttam, *νέφος ἀπίστων πρὸς μίαν σαγόναν πίστεως.* ait Chrysoſt. Sed ipse fortiter resistit, nec unquam, potuit abduci; quin imò quid non ipse dixit quò Iudæi de miraculi veritate convincerentur: Verùm uti dicitur Iob, 24. *Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt viam eius, nec reversi sunt per semitas ejus.*

Hoc autem omne originem habuit ex incredibili odio, quo illi Christum prosequabantur: hinc enim fiebat, ut in eius mirabilibus operibus non cernerent quod erat luminosum, & unde instrui poterant, sed quod carpere poterant, & reprehendere, unde ab illius factis non illuminati sunt, sed excæcati.

Ex quibus colligis quò tandem passio aliqua, homines perducere possit. Ut enim Iudæi odio in Christum, & invidia excæcati sunt; unde nihil illis profuerunt miracula omnis generis, non beneficia, non sanationes, non gratia sermonis, & vis verborum, non doctrina usque ad admirationem, non vultus decor, non modestia, non mores, non virtus, non tot testimonia; alia externa, alia propria, hæc omnia una passio dissipavit: Idem in multis efficit quotidie & eadem passio, & diversæ: ita enim se res habet, ut quæcunque passio, si sit vehementissima, totum

hominem occupet, & idem omnino efficiat, in quibus dominatur; quippe quæ omnia lumina intellectus extinguat, voluntatem toram ad se rapiat, & quocunque voluerit, impellat.

Hos effectus quotidie in multis mortalibus, & videmus, & stemus; sed quod dicturus sum, multos trahet in admirationem: Si quærimus scilicet quid communissimè homines excæcet, uti sunt mores nostri, nihil existimo magis homines vulgò excæcare quam conscientiam. Equidem fuerat olim conscientia incorruptum animæ tribunal, & quod ferè in homine unicum fuerat relictum sanum; unde præceptum Christi, *esto confertens adversario tuo dum es in viâ cum eo*: Sed nunc nihil est quod hominem magis decipiat quam conscientia, ad eò malis moribus, & pejoribus doctrinis est depravata: Eò videlicet perducta est ut falsò iudicet non tantum se plurima innoxie facere posse, sed etiam putet se debere; ut non tantum crimen operat, sed illud verrat in virtutem; neque etiam hoc satis, nisi præterea imponat illius obligationem, ita ut crimen sit esse innocentem. Quæ enim pertinent prætentata, & quæstra undique consilia, nisi ad eiusmodi excæcationem?

Felix quem Christus tetigit, & in cuius oculos lutum imposuit! Felicior quem laverit, & cuius oculos aperuerit ut videat lucem quam non extinguitur & æterna est; ad quam nos perducatur Christus Iesus,

Amen,

* *
*